



Altartavlen: Gud Vaker med den korsfæstede.

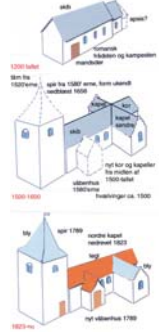
Østbirk Kirke

udgivet af Østbirk Menighedsråd
2016

Tekst og illustrationer
Ejgil Holm



Kirken 2016. Nederst ses bygningens historie.



Kiferamet set mod alteret, fotohimmelen over døbefonten, prædikestolen og hykonerne. Loftet udgøres af 6 gotiske hvælvinger, båret af søjler langs væggen. På ribbenne kalkmalerier.



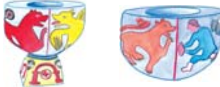
Søjle, der bærer ribbenene i hvælvene, set belyset ovenfor. Kalkmalerierne er fra 1510-20. Hvælvene er omfattet samtlige.



Døbefont med fotohimmelen, hvis formal er udsmykket. Den er sandsynligvis skåret 1706 af Arend Fiedt, erkebiskop Skabbe i Horsens. Skarvet af Jørgen Gyldenkrone og hustru Vibeke Dorotea Giersdorff til Urup.



Døbefonten er samlet med kirken, fra ca. år 1200. Det er en af Danmarks største døbefonte, 103 cm høj. Fonten er af grå granit, sølken af lysved granit.



Døbefontens kanna heret fire reliefer: En med løve, en gal drage og en blå trøddel med fagl overfor en lysved løve. Opindeligt var figurene malet med prægede farver, men de blev senere renet af.



Relieffer fra prædikestolen:

Kundskabens træ på guld og ondt med frugter. Eva er køkket af slangen og får Adam til at tage en båd af frugten. Dette er syndefaldet, der medførte at Adam og Eva blev jaget ud af paradiset. Den latinske tekst: "Med Adam kom døden ind i verden."



Korsfæstelsen. Jesus hænger mellem den gode og den onde: over: Maria og Johannes står ved korset. Ved korsets fod ses Adams kranium og knogler, for legenden fortæller, at korset blev rejst på Adams gern: Den latinske tekst: "Jeg vil være med dig i din død"



Ejngelhoved med fargede blomsterkrans og fjer om halsen. Ses nedest på prædikestolen.



Altertavlen er fremstillet til Ring Kloster 1480. Det har tre fælder, der ses på bagved af denne folder. Efter reformationen 1536 blev altretavlen nedlagt, og i 1582 forværede kong Frederik II tavlen til Nids Skram på Urup herregård, der er Østbirk kirke. Kongen havde tidligere forværet Peder Skrams kirken i Viråld til restbeholdning, og dens byggetegnninger blev brugt til ombygning og udvidelse af Østbirk Kirke. Smedepretergenet er fremstillet af Knud Eiby 1951.



På alterbordet står Peder Skrams malerstykker med lovefædder fra 1577, altretavle, vindskæle og patene (beholder til altretavle).



Sejlskib (bark eller skonnert) ophængt 1920.



Kølleberger Rhed i Østersøen 1644. Kongen fik sødelt det ene stykke, men fortratte Øverst til højre: Fra Krigsbrevet "Trafalgar" i november 1805, der var forhandlet, kan ses derede kong Christian d. Fjerde den danske flåde i slaget ved



Korsfæstelsesclaf, måske fra 1708, opstillet på søvæn på alteret, senere formet og forsvundet. Det dukkede op på en auktion i Norge 1989 og blev købt til kirken via donation.



Ogelfocaden er fra 1775, men oglef er formet flere gange, senest 2004. I smalkransen står Jalve på hebræisk.



Kirken klædt er fra 1200-tallet og har ringet i 800 år.



Mindesten for Peder Skram. Da familien Skrams gravkapel blev renoveret 1823, blev kisterne gravet ned på kirkegården. Stenen rejstes af Højrefolk i 1886.

ØstbirkMenighedsRåd



Kalkmaleri ved prædikestolen. Den hellige Antonius med sin lille gris, der bærer en bjælde. Han er grundlæggeren af klosterlivet. Først var han eneboer i Egyptens ørken i 300-tallet. Mange fremme slækte sig til hans og, der opstod et samfund af bellige mænd, der betragtes som de første munke. Antonius gris har givet navn til fin vinskæld fra Danske Slægtetier.



Smedejernspjættet foran Grabows kapel er fra 1768. Denne familie ejede Østbirk Kirke og herregården Urup i 1700-tallet. Fem næsten ens sørdøgn står i kapellet.



Peder Skram (død 1581, 90 år gammel) og Elsebe Krabbe (død 1578) ses på deres gravsten, hugget af sørgære skiferammor ca. 1580. Han var rigdomsmand og deltog alle kongens i 1500-tallet, sidst i 7-års krigen med Sverige 1563-70. Han er firdig fald rønning, ædderhjelmen står ved hans fødder. På bryllupspladen er andelset et krugskål. Han bærer det værd, hvormed Christian III slog ham til riddet 1537. Hustruen bærer tidens klædeklæde. Håret er blet skåret af hende, halsen dækket af en klynghængsels. Kun ansigt og hænder ses. Han er gjort ligeså høj som sin mand, men det har han næppe været. Symmetrien krævede, at de to personer på gravstenen var lige høje.

Peder Skram var en af de mest rigste mænd i Danmark, både han og hans hustru tilbragte hovedparten af var rige. De byggede herregården Urup og ombyggede deres egen kirke, altså Østbirk.



Gravsten af stort skiferammor over to af Peder Skrams sønner, begge døde i 1566. Den ældste blev 27 år. Han er klædt fuld rønning. Han deltog i den nordiske 7-års krig, men døde af sygdom. Lillebror står på en fontæne, for de to broderes hoved skal være i samme højde af hensyn til gravstensens gode udseende. Fra fontænnen vander vandet ud, og enhjælmen fra familiens våbenskjold dukker af det. Lillebror har en kort kappe på, samt en tross med pletter. Bøkskerne har talrige folder og bølges øppe af to hånd.

Familien Skram havde sit eget gravkapel i kirken. Det blev nedrevet 1823, og kisterne nedlagt på kirkegården.

Bege gravsten stod tidligere oprejst ved siden af alteret på ovenvægen indtil restaureringen 1995-96, hvor de blev lagt i jøvel.



- Johannes Døberen
- Jakob den Ældre med Biskal i hatten
- Andreas
- Peter med Himmeris nøgler

Ejngjel på søjle med mureterredskaberne nagle og søjle, hvormed Jesus blev bundet mens han blev påsket

- Nikestrøken: Gud Fader med sin korsfæstede søn.
- Benedikt af Nursia, stifteren af munkelordenen Benediktinerne.
9. Matthias
10. Bartholomæus
11. Johannes
12. St. Jørgen dræber dragen

Ejngjel på søjle med korset og spyddet, hvormed Jesus blev studek i siden.

Altertavlen kan foldes ud, så den kan stå i tre stillinger, der alle er vist på de tre billeder her og de næste spalter. Her ses fæststillingen, daglig stilling, der åbnes Påskesøndag. I midten Gud Fader med Jesus på skudet. Til venstre for Gud står Maria med barnet, og til højre St. Benedikt. På hver side af maderfeltet er der 2 x 4 hellige mænd (nummere).
13. Filip
14. Simon
15. Thomas
16. Paulus



Den sidste nat: Kun Judas har ingen glorie. I baggrunden fodvask.

Jesus i Gethsemane have Sødkæmpe kommet anført af Judas med pengepung.

Judas fortæller Jesus med et kys. Peter forværrer Jesus med sværd.

Jesus piskes af fire boddeklænge.

Jesus bespottes og får tørretrossen på.

Jesus for Pilatus, der vasker sine hænder.

Jesus slæber sit kors til Golgatha. Jesus, Maria og Johannes har glorie.

Korsfæstelsen. Maria, Johannes og Maria Magdalene ved korsets fod. På jorden ligger Adams kranie, for legenden fortæller, at korset blev rejst på hans grav.

Fæststillingen. Fra Fæstelsesvending til og med Langfredag forberedes menigheden på Påsken, kirken største højtid. De 8 billeder viser Jesus lidelseshistorie. Vålbildet maler udførte billederne i 1480, sandsynligvis i 1. årbek. Her var der store værksteder, som fremstillede altertavler og anden kirkegul kunst. Vålbildet har signeret sit malen. Han har tillige udført altertavlen i Åhus Domkirke.



Jesus som vnderbender med venstre fod på jordkloden.

St. Clara af Assisi

St. Martin, biskop af Tours/hjelper en knobling.

St. Erasmus

St. Gertraud

Maria med Jesusbarnet

St. Margaretha af Antiochia, jeger en drage væk med et kors.

St. Catharina af Alexandria

St. Barbara med tårnet, hvor hun var fængslet på grund af sin tros.

St. Dorothea af Caserta

Altertavlens stilling fra Allehelgendsdag til 1. søndag i advent samt 2. juledag. De 8 helgener havde særlig betydning for benediktinermonnens i Ring Kloster, hvormit altertavlen er lavet.

ØstbirkMenighedsRåd

ØstbirkMenighedsRåd